

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, oktober 1988

10. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 18

Bože slovo za nas

„Jedyn Knjez, jedna wěra,
jedna krčénica“

*Prédowanje na Serbskim cyrkwinskim
dnju 19. 6. 1988 w Hodźiju*

W Japanskej je jedyn procent wšeho wobydlerstwa křesćanski, wot 112 milionow je to něšto přez jedyn milion. Tutón jedyn procent je rozščěpjeny na 125 wšelakich cyrkwjow a wuznačov! Nimale kóžda cyrkej je tam zastupjena: katolska, ewangelska, prawoslawna, baptisća, anglikanojo, mormonojo... Jenož jedyn procent – a tajke rozščěpjenje! Nimaja da wšitcy křesćenjo „jednoho Knjeza, jednu wěru, jednu krčénicu“? Čehodla su tak rozščěpjeni?

Runje z tajkich nazhonjenjow kaž w Japanskej je wurostło ekumeniske hibanje, prócowanje wo zblizenje cyrkwjow. Njeńdže pak při tym, štož sej snadź mnozy přeja, w přnim rjedže wo zjednoćenje cyrkwinskih organizacijow, wo wutworjenje jednoho wjednistwa a zarjadnistwa. To by był swětny puć zjednoćenja a so njeby znjesło z wěrnym zakładom cyrkwyje. W Swjatyjm pismje njeje rěč wo jedne organizaciji, ale wo jednym Knjezu, jedne wěrje a jedne krčénicy. Hdyž so rěči wo ekumenje, tak dže wo to, so mjez sobu spóznać, zbliziti a skónčnje hromadže rosć k jednemu čělu, kotrehož hlowa je Kristus.

Tola nochu tu rěčec wo ekumenje powšitkownje, tež nic wo Japanskej, ale wo nas, kotřiž tu džensa smy, wo ekumenje w Serbach. Hižo před wjace hač sto lěta mi je basnik Jakob Bart-Čišinski zwěsćil:

Lud naš džěleny a roztorhany
zwonka, znutřka, na wjacore wašnje
je a w ničem njeje žadyn cyłk.

A w tych jednotliwych wotščěpkach
telko zwady, ach, a ščěpjenja!

Je da džensa wjele hinak? Njejsmy tež my Serbja džensa rozščěpjeni, hačrunjež je so naša ličba wot časa Čišinskeho skerje pomjeňiša? Tři hlowne mocy móžemy džensa pola nas Serbow rozeznawać: Domowina jako towaršnostnje připóznata wodžaca organizacija, katolska cyrkej a my ewangelscy křesćenjo w třoch krajnych cyrkwjach. A tute tři mocy hižo lětdžesatki pódla so džělaja, lědma je někajkich mjezsobnych kontaktow. Je to spomóžne a dobre? Myslu, zo nic. Lětsa nětk je so zahajił dialog mjez Domowinu a Serbskej superintenduru, a to je bjezdweła prawje tak. Mamy nadźiju, zo wurostu z tuhoto dialoga konkretne wuslědky, zo so zmóžni rozščěrjenje „Pomhaj Bóh“ a so zarjaduja cyrkwinske wysyľanja w serbskim rozhłosu. W rozmołwje z Domowinu běše pak tež pytnyć, zo je wona cyle hinaša organizacija hač my, zo steji wosebje w swojim wjednistwje na cyle druhich swětonahladnych pozicijach. Nas njewjaza „jedyn Knjez, jedna wěra, jedna krčénica“, a tohodla njeje móžna z Domo-

minu „ekumena“, ale wězo z hromadne džěło na dobro Serbow we wěstych padach.

Hinak pak steji z katolskej cyrkwju. Wěro je, zo tež tu ekumena w Serbach njeje wosebje wuwita, zo njeje telko docpěte, kaž by móžno było, hačrunjež mamy dobry z hromadny zakład. Nas jako ewangelskich a katolskich wjaza „jedyn Knjez“, naš wumóžnik Chrystus, do kotrehož wěrimy. Křiž w tutym Hodźijskim Božim domje pochadza hišće z katolskeho časa – my jako ewangelscy jón njetrebamy přeměnić abo wotstronić – znamjo to, zo stejimy pod jednym Knjezom. Wjaza nas jedna krčénica, štož běše a je stajnje jasne mjez nama. Je znate, zo staj so na příklad Handrij Zejler a Michał Rostok katolsce wukřěćiloj, dokelž podsteještej jeju ródnej wjesce Budyskem tachantstwu, a tola běše jeju krčénica tež wot ewangelskeje cyrkwyje připóznata. Wjaza nas wěra, hačrunjež njemóžemy prajić, zo je to dospołnje jedna wěra. Džěla nas wšelake nahłady wo poľnomocy bamža abo wo wuznamje Marije, ale myslu sej, wo móhli so teologoj wo snadź 95 % wěry dojednać. Zwostanje wšak hišće zbytk, ale realistisce dyrbi my sej rjec, zo my w Serbach tutón zbytk njedowujasnimy. By było brojenje mocow, spytać w Serbach rozsuzdić to, štož ma so w Romje a Genfu wujednać.

Mamy potajkim dobry zakład za ekumeny w Serbach. Kak pak dyrbimy praktisce postupować? Štyri dypki chcu tu mjenować:

1. Za najwažniše mam, zo mamy docyła wolu k ekumenje, zo chcemy tón docyła hromadže přińć. Štož chce, tón namaka puće, štož noce, tón widzi wšudžom jenož čěže a zadžewki, tón budže ekumenu wotstorkować a so je zdalować.

2. Wažne je, zo přewinjemy předsudki. Katolikojo druhdy praja: „Lutherscy su liwcy.“ Nawopak sudža ewangelscy: „Katolikojo su falšni.“ To su předsudki! Myslu, zo su tajcy a hinaši na woběmaj stronaj, bjez hrěcha njebudže na žanej stronje.

3. Skónčnje mamy so mjezsobu zeznat, so informować. Znajemy my wot katolskeje cyrkwyje wjace hač křiže-

rjow? Smy hižo dožiwili jedne putnikowanje? Kupujemy knihi, kotrež woni wudawaja? To su wěcy, kotrež su nimale kóždemu móžne.

4. Hakle hdyž takle rosće ekumeniska zmyslenosć, změje přiblizenje organizacijow swój zmysl a móže so wuwiać dobre z hromadne džěło.

Smy realisća, widžimy tež naše zdžěla słabe mocy. Ale dyrbi nas to wotdžeržeć, za ekumenu pytać? Njedyrbjeli so tež my w Serbach prócować, zo bychmy kaž bratřa a sotry pod jednym Knjezom a Wótcom žiwi byli? Takle bychmy spjelnili Chrystusowe wotkazanje: ... zo bychy wšitcy jedni byli, pod jednym Knjezom, zwjazani přez jednu krčénicu a w jedne wěrje. Hamjeń.

Jan Malink

Swětowy modlenski džen 1988

Kóžde lěto přeni pjatk w měrcu swjeća křesćenjo na cyłym swěće modlenski džen. To čini so hižo dlěje hač 100 lět, a z toho časa džeja žony samsny puć, žony wšelakich wěrywuznačov. Swětowy modlenski džen je najwažniše bazowe hibanje na swěće. Modlitwa zjednoća žony wšelakorych wuznačov přez hranicy a pohnuwa je do z hromadnosće. Swětowy modlenski džen je wučil, tež wot druhého sem myslit a mjez sobu so modlit. Kóžde lěto přiběra ličba žonow, kiž wotkrywaja bohatstwo, nutřkownu moc, zwjazanosć z druhimi křesćanami přez modlenje.

Přeni króć wotměwaše so europska konferenca Swětoweho modlenskeho dnja wot 1. do 9. junija w NDR, a to w Hirschluchu. Tutej konferency přizamkny so zetkanje ze žonami z wosadow našeho kraja. Tež ja smědžach so na nim wobdžělić, a běše to wulke dožiwjenje. Z nimale wšěch europskich krajow běchu zastupnicy přitomne, tola tež žony z Kanady, Kuby a USA móžachmy postrowić. Někotře z nich rozprawjachu wo džěle w Hirschluchu a wo swojich nazhonjenjach nastupajo modlenski džen w swojim kraju.

Hłowna rěč na tajkim zetkanju je jendželščina, a za tych, kiž jendželisce

Serbske blido přeprašuje wšitkich zajimcow

na přednošk Jurja Knebla:

Prašnja na najstarše serbske stawizny

dnja 17. oktobra 1988 w 19.30 hodž.

do Budyšina na Michałsku faru.

njemóžeja, so wšitko přeloži. Po tutym zetkanju jědźechu hišće jednotliwe sotry z druhich krajow do někotrych wosadow našeho kraja. Budysku eforiju wopytaštej dvě sotře ze Šotiskeje, jedna bě katolska a druha ewangelsko-lutherska. Jónu popołdnju wotměwaše so zetkanje z nimaj we wosadnym domje, na kotřež běchu žony z cyłeje eforije přeprošene. Bohužel njeběchu wšitke žónske kruhi zastupjene.

Tutej šotiskej žonje rozprawještej ze žiwjenja swojeju cyrkwjow, wo problemach a wězo tež wo swětowym modlenskim dnju. Wonej pak tež sluchaštej, hdyž rěčachu žony wo našej cyrkwi a wo přihotach Swětowego modlenskeho dnja w našich wosadach.

Z Micklelec mandželskimaj wopytaštej wonej na kóncu swyeho přebywanja hišće Michałsku cyrkej w Budyšinje.

Mój muž dyrbeje jimaj ze stawiznow wosady powědać, a wonej bětšej zahorjenej wo rjanym wołtarju a starej dupje. Jeju zajimowachu tohorunja stawizny Serbow, jich zańdženosc a džensniše žiwjenje.

Šotiskej žonje zwěsćištej, zo budžetaj na přichodnym Swětowym modlenskim dnju 1989 hišće bóle hač dotal na mnohe žony, wosebje tež tu w NDR, spominać.

W léce 1989 budže modlenski porjad wot žonow z Burmy pochadzeć a stać pod heslom: Knježe, wuč nas so modlić!

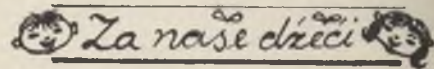
Njeh so tež hišće mnozy w našich wosadach zapřimnu do byća a do naležnosće Swětowego modlenskeho dnja a njeh njepytaja džělce, ale zwjazowace wšelakich wěrywuznačow. Hakle potom dobudže tutón džěń nošacu šerokosc, nutřkownu móc a wuprudženje na druhého.

A. Albert

Činimy to w dowěrje na to, zo bude Chrystus, Knjez tuteje wosady, tute džělo žohnować.

Soli deo gloria
Bohu budž česć!“

Burkhard Schulze
wosadny farar

Turkowski hólce

Hodžiny dołho běch po Kölnje po puću byla. Běch widžala slawnu katedralu, najrjeńše muzeje a z bohatošćemi překopjene wobchody. Z tysacami turistami běch so tokała po centrumje tutoho slawného města Zapadneje Němskeje.

Běch hłódna a sprócna. Zastupich do korěmy. Rjenje tu bě. Čiste běle meble so swěčachu w swětle pozłocanych lampow. Wupytach sebi něšto k jědźi a sydnych so za jedne z tutech bělych blidow.

Při pódłanskim blidze džělaše hólce w běłym wobleku. Zestaji nopaški a talerje, kiž běchu hosćo stej wostajili, hromadže. Wobroći so a wotnjese wšo do wulkich sudobjow. Widžach jeho mjezwočo: bruna koža, čorne woči, čorne włosy. Turk! W běhu někotrych dnjow w Zapadneje Němskeje běch so na podobne mjezwoča zwučila. Kóždy džěń widžach turkowskich mužiwotwožowac wotpadki z městow a po wječorach a nocach mjesc drohi a tunele a schody.

Kak stary běše hólce? Snadž pjatnaće lět? Džělaše měrnje a spěšnje. Ze žanym hosćom so njerozmožnješe. Njěchtó jeho kedžbu njeměješe. Bě, kaž by turkowski hólce w běłym wobleku słuša k běłym meblam tuteje rjaneje korěmy. Wokoło njeho so rěčeše němsce, francosce, jendźelsce, grjeksce. Wón na žane rozmožnje njesluchaše, kaž njeby nič słyša. Hdyž hosćo swoje město wopušćichu, stupi k blidu, zestaji nopaški a talerje, wotnjese je, wutřě blido a zmjeće srjódki pod blidom. Přeco zaso to samsne: zestajić, wotnjesc, wutřěć, zmjesć...

Kak dołho to hižo činješe? Kelko tydźenjow, měsacow abo lět? Hač bě šulu dokónčił? Čehodla bě z tysacami a sta tysacami Turkami swój kraj wopušćil a do cuzeje Zapadneje Němskeje šoł? Hač bě zbožowny, zo bě sej znajmjeńša tute džělo namakał: zestajić, wotnjesc, wutřěć, zmjesć...? Džělo, wo kotřež žadyn Němc njerodžeše.

Hač by radšo hišće do šule chodźil abo powolańje nawuknył? Njezdaše so tajki być, zo by jenož k tomu kmány byl, za druhimi zestajić, wotnjesc, wutřěć, zmjesć...

Što budže z nim za džesać, dwaceći lět? Budže potom z tamnymi turkowskimi mužimi wotpadki wotwožować a po wječorach a nocach mjesc drohi a tunele a schody?

Džensa, hdyž myslu na Köln, widžu před sobu slawnu katedralu, najrjeńše muzeje a z bohatošćemi překopjene wobchody. A widžu před sobu tež turkowskeho hólca w bělej uniformje wosrjedž bělych meblow: zestajić, wotnjesc, wutřěć, zmjesć... T. M.

Bóh twari sej chěžu, kiž je žiwa

Bože služby při položenju zakładneho kamjenja za wosadny dom w Budyšinje – Strowotna studnja.

Dnja 23. junija bě so na kromje nowotwarskeje kónčiny w Budyšinje-Strowotna studnja wjesoła wosada ze swojimi hosćimi k Božim službam pod hołym njebjom zhromadžiła. Přičina za tute njewšedne kemše bě položenje zakładneho kamjenja za wosadny dom, kiž budže za mnohich křesćanow tutoho měšćanskeho džěla domizna. Něhdže 3 000 zapisanych wosadnych bydli w Strowotnej studni. Zo woni jenož w kartaj njesteja, je na wjele městnach pytnýc. A jeli tež ma jenož džěl z nich žiwy poměr k wosadze, tak njeje jich mało, kiž su lěta hižo na tutón twarski započatk čakali.

Wulki bě to džěń, hdyž položi so pod Božim słowom, hudženjom pozawnow a spěwanjom džakowneje wosady koporo-wa kasety do fundamenta. Wosebje zajimowane za tutón podawk běchu džěci, kiž stejachu kaž kić wokoło zakładneho kamjenja a přihladowachu, kak twarscy džělačerjo jón zamurjowachu. Wjac hač 200 džěci a młodostnych chodži prawidlownje na nabožinu, pačerske hodžiny a młodu wosadu. Hišće maja woni daloki puć do města abo schadžu-ja so we wuskich bydlenjach. Potom pak změja swoje zetkanišćo „před chěžu“.

Wězo, něšto je hižo jasne: Naš nowy dom budže jenož najnužniši rum skićeć. To njebudže „dom, kiž byrgarske chěže přesahuje, ale małe wosadne srjedžišćo wosrjedž betonowych twarow, kiž su wjele wjetše“, kaž praji to su-

perintendent Kreß w swojim předowanjnu.

A hdyž sej předstajam wosadu, kiž bě so 23. junija zešla, starych a młodych, swójby a samostejacych a zbrašnych – potom so prašam: Kak namakaja woni město, hdyž budžemy Bože služby swječić? 80 městnow we wulkej wosadne rumnosći a 30 wjac, hdyž ju z rumnosću za nabožinu powjetšimy. Wšo budže jara skromne. Wězo, nawjedowanski kruh našeho sydlišća budže za rozrisanjom pytać, hdyž budže tak daloko. A hospodar, Chrystus, budže nas w prawym času wuhotować z fantaziju, kiž trjebamy.

Wulke je wjeselo, zo přińdu mužjo po swjatoku džělać, žony so wo wječerjeć staraja a zo je so mjez tym hižo wjele pjenjez nazběrało. Je pytnýc, zo widži wosada tutón twar jako „swój“ twar. Tak bě to poprawom hižo druha kročel, hdyž položichmy zakładny kamjeń. Přerjka kročel bě so hižo z položenjom zakładneho kamjenja přez Boha sčiniła: Jezusowa wosada w nowym měšće.

„Žadyn druhu zaklad njemóže njěchtó položiť, chiba tón, kiž je položený, kotryž je Jězus Chrystus.“

Nimo časowych dokumentow položi so do kasety zakładneho kamjenja sčěhowace wopismo:

Hdyž začahnychu před 11 lětami wobydlerjo do přerjich chěžow w nowotwarskim sydlišću Budyšin-Strowotna studnja, nastu tu tež křesćanska wosada. Přetož: Hdžež ludžo chěže twarja, twari Bóh swoju wosadu.

Bórže nastu přece, chěžu twarić, hdžež mohlja so tuta wosada zhromadzić.

Džensa, 23. junija 1988, položimy zakładny kamjeń za tutón wosadny dom.

Při položenju zakładneho kamjenja

Foto: priwatne

Milenij rusko-ortodoksneje cyrkwy

Ročnicu „1 000 lět křćeńcy Kijewskeje Rusy“ je bamž Jan Pawoł II. w swojim japoštołskim pismje „Euntes in mundum“ jako swjedžen předewšim rusko-ortodoksneje cyrkwy hódnoćil,

„kotraž ma swój centrum w Moskwje a kotruž z radosću ‚sotrowsku cyrkej‘ mjenujemy:

Katolska wěriwa zhromadnosć sčěhuje w tutym swjatočnym stawizniskim wokomiku modlenje a rozpominanje wulkich skutkow Božich a posyła tysac-lětnej sotrowskej cyrkwi prez Romskeho biskopa postrow pokoja jako wuraz nutrneje žadosće za wonej dospolnej jednotu, kotraž je wot Chrystusa wotmyslena a cyrkwi zapisana.“

Krajny koncil w Zagorsku

Wot 6. do 9. julija wotmě so w klóštrje swj. Trojicy a swj. Sergeja w Zagorsku pola Moskwy krajny koncil rusko-ortodoksneje cyrkwy, kotryž wobzamkny nowy porjad cyrkwinskeho zarjadnistwa.

Ruska ortodoksna cyrkej ma tuchwilu 6 893 wosadow, 67 biskopstwow, 74 biskopow, 6 674 měšnikow a 723 diakonow kaž tež 21 klóštrov z cyłkownje 1 190 mnichami a mniškami. Na dwěmaj akademijomaj a w třoch měšniškich seminarach studuje 1 999 wosobow. 4 000 duchownych je na wuměnk. Ličba wěriwych so na synodze nje-poda, tola wot lěta 1971 bu w rusko-ortodoksneje cyrkwi 30 milionow wěriwych křćenych a jeničce 1987 bu w běhu pjeć mėsacow 60 wosadow znowa založenych.

Bójska liturgija

Swój wjersk docpěchu milenijne swjatočnosće 12. a 13. junija w Moskwje. Tysacy wěriwych a hosćo z cyleho swěta běchu swědkojo bójskeje liturgije, kotruž swječeše patriarch Pimjen w katedrali swj. Trojicy w klóštrje Danilowa. K trajnemu wopomnjeću na 1000. rōčnicu křesćanstwa w Ruskej položi so w nowotwarskej Moskwowskej štwōrci Orjehowo-Borisowo zakladny kamjeń za nowu cyrkej.

Swjedženski akt w Bolšoj-džiwadle

Z wobdželenjom statnych zastupjerjow wotmě so centralny swjedženski akt w sławnym Bolšoj-džiwadle, na kotrymž bu patriarch Pimjen z mērowej medaju Zjednocenych narodow wuznamjenjeny. Metropolit Juwenalij z Krućicy a Kolomny woznamjeni w swojej narēci rusko-ortodoksnu cyrkej jako moralisku a duchownu mōc luda.

Kardinal Casaroli, kotryž bě nawoda oficialneje delegacije Swjateho stoła, w swojej postrownej narēci připōznawajo zwurazni, zo stej so městno a rōla cyrkwy w towaršnosći tohole kraja z woswjećenjom milenija přeni krōć po oktoberskej rewoluciji 1917 zjawnje znowa připōznałoj. Tōnle fakt je tež skedžbnosć hewak skeptiskeje swětoweje zjawnosće wubudził. Načal je so tež dołtal njerozrisany problem ukrajsko-katolskeje cyrkwy.

Přićeje w Krjemplu

Nimo přićeja cyrkwinskeje delegacije prez předsydu prezidija Najwyšeho swjeta, Andrjeja Gromyka, dōndže dnja 13. junija tež k zetkanju mjez generalnym sekretarom KSSZ, Michailom Gorbačowom, a kardinalnym statnym sekretarom Agostinom Casarolijom, na kotrymž so tež wonkowny minister Šewardnadse wobdželi. Při tym přepoda kardinal Casaroli generalnemu sekretarj Gorbáčowej wosobinski list bamža Jana Pawōla II.

Kardinal Casaroli zwurazni po zakončenju pōdrahodžinskeje rozmołwy, zo je z jeje najwažnišim wuslědkom za-

hajeny dialog mjez Swjatyjm stołom a ZSSR. Wo nawjazanju diplomatiskich počahow rēčeć chycć pak by přezahe było. Dale je jemu w rozmołwje napadnyło, zo widži generalny sekretar runje kaž bamž čłowjeka w srjedžišću. Tuž sej waži nahlad Michaila Gorbačowa, zo ma stat čłowjekam słužić a nic čłowjekojo statej.

Swjatočnosće milenija namakachu swoje pokročowanje hišće w dalšich městach a poprawom we wšěch wosadach, rozbrojenych po wulkim Sowjet-skim zwjazku. Delegaciji Swjateho stoła a swětowego episkopata – k tutej drugej přislušešej tež Berlinski kardinal Meisner a pōlski primas Glęmp – zetkašej so wšēdnje w romsko-katolskej cyrkwi swj. Ludwika k Božej mši.

Přispomnjenje redakcije

Farar Warnar z Bačonja, kiž je nam na našim cyrkwiskim dnju wo tysac-lětnej Ruskej prawoslawneje cyrkwi rozprawjał, je nam tučōn nastawk za wotčisć přewostajił. Za to so jemu džakujemy.

Měrcin Fulant

njeboh Łupjanski farar
1913–1985

Korla Měrcin Fulant narodži so před 75 lětami 15. 10. 1913 w Koporcach pola Bukec jako 3. a poslednje džěčo swojeju staršeju. Jeho nan bě muler. Byrnjež mać z Freiberga pochadžala, je so w Fulantec domje jenož serbski rēčalo. Wězo bu Měrcin 1928 na serbskich kemšach konfirmōwany. Wjesnu šulu je w Bukecach wopytał. Jako šulski hōlc je směl dwōjce w Čechach na wočerstwjenju přebywać z druhimi serbskimi džěćimi. W lětach 1927 do 1933 je w Budyšinje chodzil na Krajnostawsku wyšu šulu. Wot 1933 do 1939 bě student bohosłowstwa w Lipsku, hdžež běchu jeho profesorjo Dedo Müller, Alt a předewšēm Doerne. Za čas studijow je tež dwōjce pobyl na Serbskim homiletiskim seminarje w Chwaćicach pola wyšeho fararja Zaryjenka. Fulant bě z cylej dušu Serb. Rady je chodzil na naše schadžowanki

Foto: prywatne

a je tež jedne lěto byl z hłownym staršim w čekim času fašizma. Na 100. schadžowanje je so wjele rēčalo wo něhdyšich hłownych staršich. Fulantowe mjeno so ani naspomniło njeje. Kajki to njeđzak!

Jako student bu na gestapo skazany, dokełž bě pječa w swojim předowanju přecelnje wo Židach porēčal. Towarstwo pomocy za studowacych Serbow je chudeho studenta Fulanta podpěrało.

Po wōjnje, kotruž je naš luby njeboh bratr poměrnje derje přetrał, bě wōn pōdra lěta „bratr w mōdrej fali“. To rēka, zo je wōn w Bodelschwingskich wustawach w Bethelu pola Bielefelda chorych a bēdnych pomhał wothladać. Stajnje je rady wo tutym času powēdał. To běše ta prawa služba za ponižneho młodeho duchowneho.

K hodam 1946 wrōci so do domizny, zložil swoje 2. teologiske pruwowanje, bu ordinōwany a přewza Łupjansku wosadu, kotrejž je z wulkej swēru, ale tež z wjele nuzami, słužil hromadze ze swojej mandželskej Hanu-Rutu rodž. Mjerwic, džowku našeho přenjeho serbskeho superintendenta. Za jeho čas bu Łupjanski Boži dom dwōjce wobnowjeny. Hdyž maće skladnosć, wobhladaće sebi rjanu cyrkej! Při twarskich džělach je farar Fulant njesmērnje pilnje sobu pomhał njehladajo na swoju kipu strowotu. Wjacekrōć bě čezko schorjel na zahorjenje plucow. Při wšěch čěžach duchownskeho powoľanja a strowoty mōžeše wōn tež wutrobnje wjesoly a žortniwy być. Wōn bě dosć muzikalny, hraješe na huslach a rady spěwaše.

Přeni džen jutrow, 7. 4. 1985, je Bōh Knjez nad žiwjenjom a smjerču našeho swēdomiteho, sprawnego zastojskeho bratra z tuteje časnosće do swojeje wēčnosće wotwołał.

Njebjeske swētlo njech so jemu swēci.

Lubi čitarjo!

Hdyž w tutym čisle jōnu mōj přinošk pod napismo „přispomnjenčko“ nještaju, potom tohodla, dokełž Wam džensa wjac hać jenož někajke přispomnjenje podam. Je so mjenujcy z podpěru Domowiny a přez jednanje ze statnym komitejom za rozhłōs dowoliło, w serbskim wusylanju rozhłōsa tež wěste časy za naše ewangelske potrjebje dōstać. Přenje tajke křesćanske wusylanje budže njeđzelu, 30. oktobra 1988, w 11.25 hodž.

Chcemy w přichodze w našim časopisu časy tutych wusylanjow tež wozjewić. Wjeselimy so, zo je so nam tuta mōžnosć dala, a džakujemy so wšitkim, kiž su k tomu přinošowali. Was wšitkich pak prošu, zo byšće z Wašimi pokiwami nam pomhali, tute wusylanje prawje derje přewjesć.

S. Albert

Bratr z Tansanije

Nandwike Yoram Kibona
Mōj krōtki žiwjenjōbēh.

Sym so narodzil w křesćanskej swōjbje we wsy Chembe, wokrjes Ileje, wobwod Mbea, 15. nalětника 1943. Wot 1953 do 1968 chodžach do a na křesćanske šule Bratrowskeje Jednoty a na statne šule. Tři lěta sym při sudnistwje džělał jako zastojnik. 1972 wzdach so tutoho džěla a zastupich do lutherskeje teologiskeje fakulty w Makumira, zo bych na duchownistwo studował, štož běše hižom dawno moje přeće. W 4. lēće studija sym wučil nabožinu na srjedžnej šuli. To běše mōj praktikum. Za čas

Nandwike Yoram Kibona
Foto: priwatne

studija 1974 sym so woženil. Moja žena réka Emelia Naswila. Štyri džěci mamoj — tři džowki a jednoho syna. Jich mjena: Ana, Atupelile, Buponelo a synk Angolwisye. Najstaršej džowce chodźitej do šule a třěca zastupi za dvě léce.

Jako předar we wosadze sym započal služić 1977. W dalšim léce dowěri mi Wuska Rada džělo z młodžinu, podawanje nabožiny a wuwučowanje za nje-dželsku šulu (kemše za džěci) w našej prowincy, a běch tež předar za młodžinu. 1982 buch přesadžený do wulkeho města Daressalama, 1984 do Itumby we wokrjesu Ileje, hdžež sym džěłal hač do swojeho wotjězda do Českosłowakskeje.

Po statistice 31. 12. 1985 ma naša provinca 183 808 stawow. Při tym chcuhnydom přispomnić, zo ličba našich stawow z kóždym létom jara spěšnje postupuje. Wob léto zarjadujemy husto zjawne ewangelizacije. Wuběramy sebi přijomne město, přihotujemy spěwny chór a za tutón nadawk wosebje wobdarjenych předarjow. Kóždeho přeprušujemy na zhromadžizny. Tajka ewangelizacija přinjese kóždy króc dobre plody. My tež k jednotliwcam chodžimy. Předar wosady postaja program, zo so kóždy wopyta, kiž njeje staw cyrkwyje. Tež tole džělo přinjese plody, dokelž mnozy su křesćanstwu přichileni.

Kóždy duchowny dyrbi być woženjeny, chce-li w cyrkwi služić — wothladane wot wěstych wuwzaćow.

W našim kraju nimamy žony jako předarke, kaž wy to maće a kaž je to w druhich europskich krajach. Njewudate mlode žony chodza na teologisku fakultu, ale po skónčenju studija podawaja nabožinu na srjedźnych a wy-

sokich šulach. Bratrowska Jednota w Tansaniji njeje so hač dotal rozsudzić móhla za ordinaciju žonow.

Wuska Rada našeje prowincy je mje postála do wašeho kraja, zo bych tu studował stawizny Bratrowskeje Jednoty. Tak sym tudy a wuknu praksu a teoriju. Ja chcu spóznać žiwjenje luda a žiwjenje Bratrowskeje Jednoty. Ja so wulce džakuju předsyde Wuskeje Rady wašeje prowincy za dobry program, kotryž je za mnje přihotował wot spočatka hač do džensnišeho. Ja sym hižom 10 wosadow wopytać móhl. Ja so wulce džakuju Wuskej Radze, kotraž je schwalila moju jězbu k wam. Wutrobnje so džakuju wšěm předarjam a jich swójbam, pola kotrychž sym loni w juliju a w awgusće po swojim přijězde směl přebywać. Ja so jim džakuju za jich wutrobnje witanje a jich hospodliwosć. Ja so džakuju předarce Praskeje wosady na Halkowej hasy, hdžež na nježelach wopytuju kemše za džěci. Ja so džakuju jednotliwym wosadam za přepršenje do jich domow.

Najskerje wostanu hač do kónca junija tutoho léta w Českosłowakskej. Bóh chcył žohnować wšěch předarjow, jich swójby a wšitke stawy Bratrowskeje Jednoty pola was.

Jednota Bratrská, meja 1988

(G. W.)

Naše nowiny a časopisy před 100 lěta

Magdeburgske nowiny a po nich Lipsčanske (č. 162) přinjesechu wón-dano zrudžacu powěsć, kiž je mjez tym tež přez Braniborski Casnik wobtwjerdžena, zo je při gymnaziju w Choćebuzu wot jutrow 1888 sem serbska wučba po prikazni pruskeho ministra kulťa zastala a to toho dla, dokelž so wjacje wot wučomncow gymnazija dosć njewopytowaše. Serbska wučba bě so na Choćebuskim gymnaziju wot nazymy 1856 dawala a bě so z woprědka na njej, kaž Magdeburgske nowiny powědachu, na 129 wučomncow wobdžěliło. Pozdžišo bě so ličba tajkich, kiž serbsce wuknjechu, přeco bóle a bóle pomjeňšila a w poslednim polléce před jutrami bě hač na 5–7 spadnyła. Duž ju wyšnosć wjacje za nuznu njeđeržeše...

Lužica, september 1888

Wosadny džěń 1985 w Slepom. Hač so lětsa tam zaso wijdžimy?

Foto: priwatne

Wěrnosć

Wšudze, hdžež je na čolmiku Chrystus, započina njewjedro zachadžeć. Swět na Chrystusa njemdri ze wšěmi mocami a chce jeho a tež jeho wučomnikow zničić. Spječuje so přeciwo njemu, hidži jeho. Tole dyrbi křesćan wědžeć. Ani jedyn čłowjek njedyrbi přez telko strachow a přez tajke wuskosće hić kaž wón. To njesmě so jemu džiwne zdać, přetož Chrystus je tón Křižowany, a křesćan njedóndže k žiwjenju, bjez-toho zo njeby křižowany byl.

Dietrich Bonhoeffer

SERBSKE BOŽE SLUŽBY

2. 10. — 18. njeđzela po Swjatej Trojicy
Budyšin-Michałska: 10.00 hodž. kemše Albert
Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom — Albert

9. 10. — 19. njeđzela po Swjatej Trojicy
Hodžij: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom — Wirth
Połpicy: 15.15 hodž. kemše z Božim wotkazanjom — Malink

16. 10. — 20. njeđzela po Swjatej Trojicy
Hrodzišćo: 8.30 hodž. kemše — Malink
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom — Feustel
Bart: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom — Malink
Budyšink: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom — Feustel
Most: 10.00 hodž. delnjoserbske kemše
Slepo: 14.00 hodž. wosadne popołdno

23. 10. — 21. njeđzela po Swjatej Trojicy
Minakał: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom — Feustel

30. 10. — 22. njeđzela po Swjatej Trojicy
Rakecy: 9.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom — J. Lazar
Nowe Město: 14.00 hodž. wosadne popołdno

31. 10. — Reformaciski swjedženj
Bucecy: 9.00 hodž. kemše — Malink

6. 11. — Dopředposlednja njeđzela w cyrkwiskim léce
Budyšin-Michałska: 10.00 hodž. kemše Albert
Budestecy: 14.00 hodž. kemše — Albert

Fomhaj Bóh, časopis ewangeliskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangeliskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin, Sukelnska 27. Redaktor: sup. Slegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin 8600, tel. 4 22 01. Ekspedycja: farar G. Lazar, Kirchweg 3, Bucecy (Hochkirch) 8601. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Čišč: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1518). — Wuchadza jónkróc za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 — Index-Nummer 32921